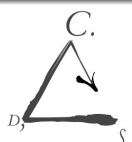

**SYTUACJA INSTYTUCJI RYNKU PRACY
POWIATU MIELECKIEGO
W KONTEKŚCIE UWARUNKOWAŃ
SPOŁECZNO - GOSPODARCZYCH**

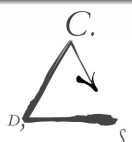
Podkarpacki Portal Pracy

Spis treści:

Wprowadzenie	3
Tło i główne założenia projektu „Podkarpacki Portal Pracy”	3
Cel powstania i charakter raportu.....	4
Struktura raportu	5
I. Charakterystyka lokalnego rynku pracy w kontekście uwarunkowań społeczno - gospodarczych ...	10
1.1. Uwarunkowania powiatowego rynku pracy	10
1.1.1 Krótka charakterystyka społeczno-gospodarcza powiatu	10
1.1.2 Powiat w liczbach – podstawowe dane statystyczne.....	17
1.2. Sytuacja powiatowego rynku pracy w opinii ekspertów.....	18
II. Diagnoza sytuacji instytucji rynku pracy działających w powiecie.....	22
2.1. Instytucje rynku pracy w statystykach	22
2.2. Charakterystyka najistotniejszych instytucji rynku pracy powiatu	23
Powiatowy Urząd Pracy w Mielcu	23
Agencja Rozwoju Regionalnego MARR S.A.	24
Wektor Consulting.....	25
Katolickie Centrum Edukacji Młodzieży "Kana" w Mielcu.....	25
Podkarpackie Stowarzyszenie Wspierania Bezrobotnych w Mielcu	26
Centrum Kształcenia Praktycznego i Doskonalenia Nauczycieli w Mielcu (CKPiDN).....	27
Stowarzyszenie „Nasza Gmina”	27
Grupa Doradcza Projekt – Paweł Łukasik	28
2.3. Uwarunkowania funkcjonowania instytucji rynku pracy w opinii ich przedstawicieli.....	28
Spis źródeł	32

WPROWADZENIE

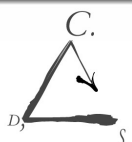
Niniejszy raport powstał w wyniku analizy danych zastanych oraz serii wywiadów pogłębionych przeprowadzanych w poszczególnych powiatach Podkarpacia z lokalnymi ekspertami rynku pracy oraz przedstawicielami instytucji rynku pracy. Całość prac podjętych nad zebraniem informacji i przygotowaniem niniejszego raportu stanowiła element realizowanego przez Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. (CDS) projektu pn. „**Podkarpacki Portal Pracy**”, który współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Tło i główne założenia projektu „Podkarpacki Portal Pracy”

Idea projektu „Podkarpacki Portal Pracy” powstała w oparciu o wcześniejsze doświadczenia Centrum Doradztwa Strategicznego zdobyte podczas realizacji na terenie województwa podkarpackiego projektów: „Matryca Kurcmana – nowy instrument rynku pracy” oraz „Indeks Gotowości Rynkowej - nowy instrument monitorujący szansę na pracę absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych województwa podkarpackiego (IGR)”. Z doświadczeń tych wynikało, że poziom upowszechnienia informacji nt. usług rynku pracy i oferujących je instytucji jest w województwie podkarpackim zdecydowanie niewystarczający. W odpowiedzi na zdiagnozowane w ten sposób potrzeby powstała koncepcja projektu „Podkarpacki Portal Pracy”, którego główny cel stanowi zapewnienie osobom pozostającym bez zatrudnienia jak i poszukującym pracy całościowej i łatwo dostępnej informacji o usługach rynku pracy na poziomie regionalnym oraz powiatowym. Informacja ta zgromadzona i udostępniona będzie w formie ogólnodostępnego, regionalnego portalu internetowego zamieszczonego pod adresem www.praca-podkarpackie.pl. (Warto w tym miejscu zaznaczyć, iż w momencie powstawania niniejszego raportu Podkarpacki Portal Pracy stanowił już gotowe narzędzie, uruchomione i powszechnie dostępne od połowy kwietnia 2009 r.)

Całość projektu składa się z czterech głównych etapów, a bieżący raport jest efektem prac podjętych w ramach etapu II: diagnostyczno-analitycznego.

Etapy i główne zadania	Termin realizacji
Etap I – przygotowawczy	sierpień – listopad 2008 r.
Etap II – diagnostyczno – analityczny	wrzesień 2008 – kwiecień 2009
Etap III – budowa powiatowych systemów informacji o usługach i instrumentach rynku pracy	kwiecień – sierpień 2009
Etap IV – uruchomienie, upowszechnienie i promocja Podkarpackiego Portalu Pracy	kwiecień 2009 – luty 2010

Cel powstania i charakter raportu

Celem powstania raportu jest **diagnoza sytuacji instytucji rynku pracy powiatu mieleckiego w kontekście społeczno-gospodarczej specyfiki powiatu**, w tym w szczególności lokalnego rynku pracy. W ramach prac związanych z prowadzeniem badań w poszczególnych powiatach Podkarpacia, starano się również określić (w drodze indywidualnych wywiadów) jak powinien zostać skonstruowany Podkarpacki Portal Pracy, aby był narzędziem przydatnym i użytecznym dla podkarpackich instytucji rynku pracy.

Do opracowania wszystkich raportów dla 21 podkarpackich powiatów¹ posłużyły informacje, których pozyskanie opierało się o wykorzystanie czterech podstawowych sposobów gromadzenia danych, do których należały:

- analiza źródeł zastanych (w tym m.in. informacji pochodzących z Banku Danych Regionalnych GUS, Urzędu Statystycznego w Rzeszowie, Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie oraz zasobów internetowych, w tym stron internetowych Starostw Powiatowych, Powiatowych Urzędów Pracy, Urzędów Miast i Gmin oraz poszczególnych instytucji rynku pracy)²;
- indywidualne wywiady pogłębione (IDI) przeprowadzone z 42 lokalnymi ekspertami rynku pracy – po dwa wywiady w powiecie³;
- indywidualne wywiady pogłębione (IDI) przeprowadzone z 85 przedstawicielami podkarpackich instytucji rynku pracy⁴;
- kontakt e-mailowy/telefoniczny z instytucjami rynku pracy w celu uzyskania informacji o działalności instytucji, niedostępnej w zasobach internetowych.

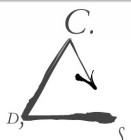
Podobny, choć mniej skoncentrowany na instytucjach rynku pracy, system gromadzenia danych zastosowano również w jednym ze zrealizowanych przez Centrum Doradztwa Strategicznego projektów pn. „Indeks Gotowości Rynkowej”. Jednym z czterech elementów tego projektu były badania podkarpackich instytucji rynku pracy, które uzupełniały obraz uzyskany na podstawie badań trzech obszarów: uczniów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, pracodawców (w tym analizy ofert pracy) oraz ponadgimnazjalnych szkół zawodowych. W związku z tym, że głównym obiektem zainteresowania we wspomnianym

¹ Doświadczenie Centrum Doradztwa Strategicznego pokazały, iż sensownym jest zastosowanie podejścia, w którym powiaty grodzkie, pomimo tego że administracyjnie stanowią odrębne jednostki, analizowane są łącznie z okalającymi je powiatami ziemskimi. Tylko bowiem w takim, komplementarnym ujęciu, uwidacznia się specyfika badanego obszaru, a potraktowanie wspomnianych powiatów ziemskich jako autonomiczne i niezależne od miejskiego centrum jednostki, byłoby zbyt dużym uproszczeniem ich skomplikowanej sytuacji i mogłoby przełożyć się w efekcie na nieodpowiadające rzeczywistości wyniki i wnioski.

² Szczegółowy wykaz wykorzystanych źródeł znajduje się w Spisie źródeł zamieszczonym na końcu niniejszego Raportu.

³ Wywiady te przeprowadzane były w okresie październik - listopad 2008 roku, zanim kryzys dotknął bezpośrednio polski rynek i gospodarkę. W związku z tym obraz poszczególnych powiatów mógł ulec od tego czasu pewnym zmianom.

⁴ Wywiady te przeprowadzane były od grudnia 2008 roku do marca 2009 roku, czyli w okresie, w którym kryzys gospodarczy pojawił się w Polsce. Rynki powiatów bardziej wrażliwe na kryzys ulegały wówczas intensywnym zmianom, informacje zatem pochodzące z wywiadów mogą dotyczyć specyficznego momentu w rozwoju lokalnego rynku.

projekcie były szanse na pracę absolwentów podkarpackich ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, analiza instytucji rynku pracy koncentrowała się w dużej mierze na działaniach skierowanych do młodych ludzi.

Niniejszy raport ujmuje sytuację instytucji rynku pracy w szerszym zakresie działalności oraz zakorzenia ją w specyficznej sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu. Informacja uzyskiwana od przedstawicieli instytucji rynku pracy jest również głębsza, bowiem oprócz wywiadów z lokalnymi ekspertami przeprowadzono również rozmowy z przedstawicielami instytucji rynku pracy, pozyskując także bardziej dogłębną, jakościową informację w bezpośrednim kontakcie mailowym i telefonicznym.

Podstawowa różnica pomiędzy analizami przeprowadzonymi w ramach tych dwóch projektów („Podkarpacki Portal Pracy” oraz „Indeks Gotowości Rynkowej”) tkwi jednakże w celu w jakim one powstały. Raport z badań instytucji rynku pracy przeprowadzonych w ramach projektu „Indeks Gotowości Rynkowej” dotyczył wszystkich 21 powiatów Podkarpacia⁵ razem, zawierał ilościowe ujęcie najważniejszych wymiarów analizy sytuacji instytucji rynku pracy, spięte w syntetyczny wskaźnik tzw. wskaźnik PIRP (wskaźnik potencjału instytucji rynku pracy) Jego celem głównym było zatem sprowadzenie zgromadzonych informacji do formy umożliwiającej porównanie poszczególnych powiatów na podstawie wystandaryzowanych kryteriów i niejako porangowanie ich według wpływu na sytuację absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych.

Niniejszy raport nastawiony jest natomiast na jakościową diagnozę oraz opis sytuacji instytucji rynku pracy i w przeciwieństwie do wspomnianych wyżej badań, celem nie jest tu standaryzacja i dokonywanie porównań między powiatami, a uchwycenie specyfiki powiatu i funkcjonujących w nim instytucji rynku pracy oraz wyróżników lokalnego rynku pracy i warunków w jakich instytucje te prowadzą swoją działalność.

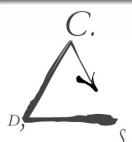
Wszystkie 21 raportów umieszczonych zostało na Podkarpackim Portalu Pracy, a zdobyte tą drogą informacje w dużym stopniu ukierunkowały proces tworzenia Portalu.

Struktura raportu

Raport składa się z dwóch głównych części: diagnozy ogólnej sytuacji rynku pracy w powiecie oraz opisu specyfiki funkcjonujących w nim instytucji rynku pracy. Obie te części składają się z rozdziałów bazujących na zróżnicowanych źródłach danych i ukazujących poszczególne aspekty zaobserwowanej sytuacji.

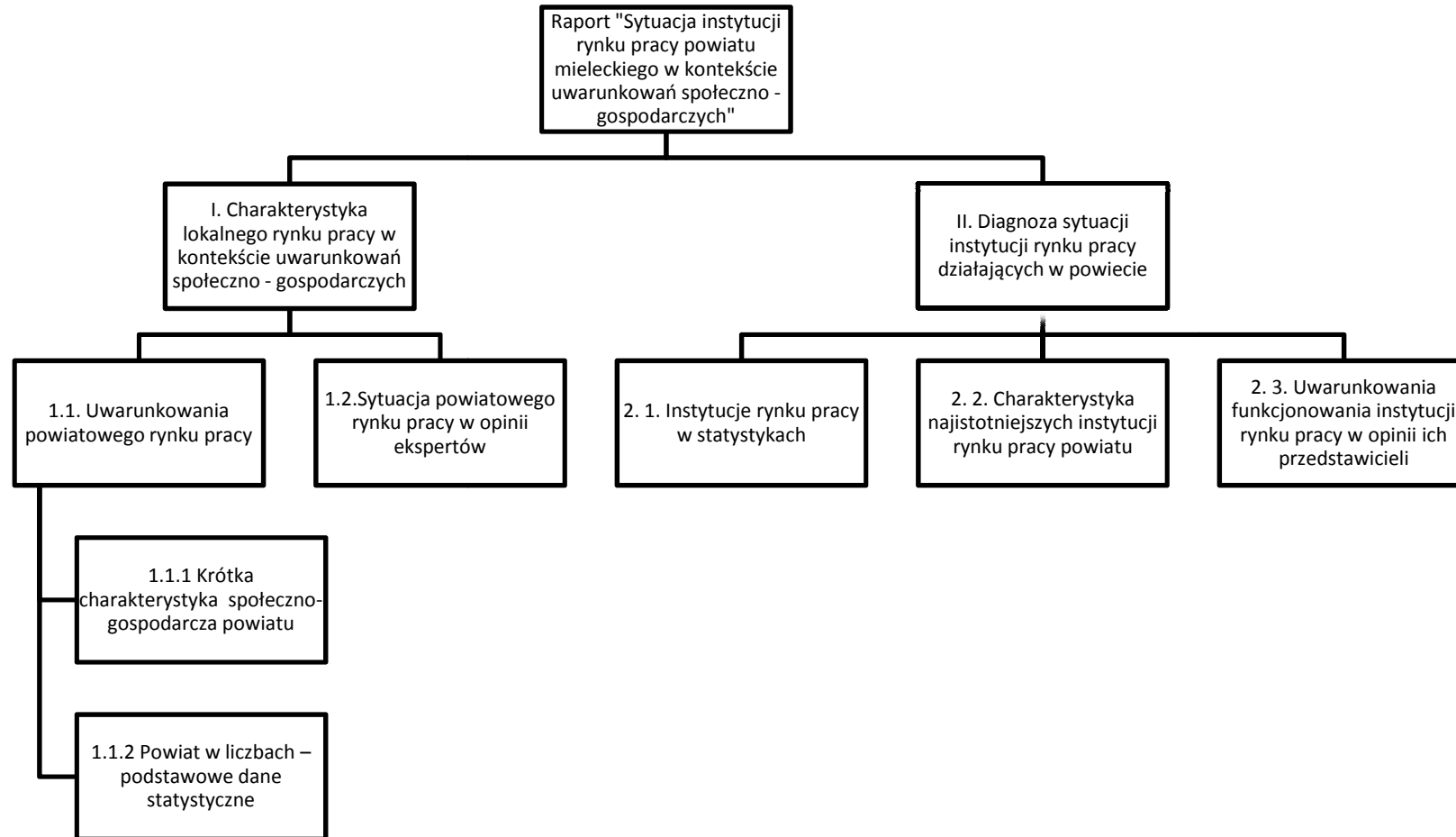
Szczegółową strukturę raportu prezentuje poniższy schemat.

⁵Liczba 21 powiatów dotyczy powiatów ziemskich, traktowanych łącznie z nakładającymi się na nie powiatami grodzkimi zgodnie z uzasadnieniem zawartym w przypisie nr 1.

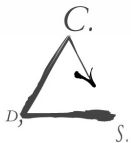

Schemat 1. Struktura raportu.

Źródło: Opracowanie własne.

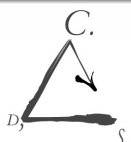

Poniżej wskazano kształt poszczególnych rozdziałów wchodzących w skład raportu.

Pierwsza część raportu pn. **Charakterystyka lokalnego rynku pracy w kontekście uwarunkowań społeczno – gospodarczych** prezentuje rozbudowany obraz powiatu wyłaniający się zarówno z podstawowych statystyk stanowiących wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru jaki i opinii ekspertów na temat sytuacji powiatowego rynku pracy. W przypadku rozdziału *1.1. Uwarunkowania powiatowego rynku pracy* główne źródło danych stanowi Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, publikacje Głównego Urzędu Statystycznego, analizy przeprowadzone przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie oraz strategiczne dokumenty rozwoju poszczególnych powiatów. Treści zawarte w tym rozdziale prezentują: dane fizyczne (m.in. umiejscowienie, powierzchnia), dane demograficzne (m.in. liczba ludności, gęstość zaludnienia, współczynnik feminizacji, przyrost naturalny, saldo migracji, struktura wieku mieszkańców), dane społeczne (m.in. struktura wykształcenia mieszkańców, aktywność obywatelska) oraz dane gospodarcze (m.in. struktura zatrudnienia, struktura podmiotów gospodarki narodowej, najważniejsi pracodawcy powiatu, stopa bezrobocia, struktura osób bezrobotnych ze względu na wiek, płeć, wykształcenie, długość czasu pozostawania bez pracy) itp. Dane statystyczne stanowią jednakże w tej części jedynie bazę do stworzenia swoistego skróconego profilu powiatu, który zawarty został w podrozdziale *1.1.1. Krótka charakterystyka społeczno-gospodarcza powiatu*. W celu stworzenia możliwości szybkiego zestawienia profili poszczególnych powiatów, najważniejsze dane statystyczne ujęto w formie tabeli pełniącej rolę „metryczki” powiatu. Stanowi ona część 1.1.2 niniejszego raportu pn. *Powiat w liczbach – podstawowe dane statystyczne*.

Z kolei rozdział *1.2. Sytuacja powiatowego rynku pracy w opinii ekspertów* zawiera podsumowanie wywiadów pogłębionych przeprowadzonych z lokalnymi reprezentantami rynku pracy i ma na celu uzupełnienie obrazu powiatu wyłaniającego się z danych statystycznych o opinie osób posiadających wiedzę ekspercką zakorzenioną w lokalnym rynku, co pozwoliło uzyskać dostęp do informacji wykraczającej poza możliwości ujęcia statystycznego. Zrealizowane w tym celu wywiady obejmowały pięć głównych grup zagadnień takich jak:

- powiatowy rynek i gospodarka lokalna (aktualna sytuacja, punkty zwrotne i zmiany zachodzące na przestrzeni lat, silne i słabe strony, bariery rozwoju, wyróżniki powiatu, dominujące branże);
- potencjał zatrudnienia i poziom przedsiębiorczości mieszkańców (trendy w strukturze zatrudnienia, rola migracji zarobkowych, występowanie szarej strefy i in.);
- bezrobocie (grupy osób w najtrudniejszej sytuacji na lokalnym rynku pracy, typy kierowanych do nich działań, poziom motywacji osób pozostających bez pracy);
- kluczowe instytucje rynku pracy i doświadczenia współpracy (wskazanie instytucji najbardziej dostrzegalnych na powiatowym rynku, ich rola i pełnione funkcje,

współpraca międzyinstytucjonalna w powiecie – doświadczenia i domeny podejmowania wspólnych działań);

- oferta usług rynku pracy w powiecie (trwałość rezultatów poszczególnych usług i instrumentów, identyfikacja braków w dostępnej ofercie, rola funduszy europejskich w działalności instytucji, adekwatność oferty w stosunku do potrzeb).

Druga część niniejszego raportu pn. Diagnoza sytuacji instytucji rynku pracy działających w powiecie koncentruje się na opisie sytuacji i działalności powiatowych instytucji rynku pracy. W tym miejscu warto zwrócić uwagę na przyjętą w niniejszym opracowaniu definicję instytucji rynku pracy. Podstawowe kryterium rozumienia instytucji rynku pracy stanowi definicja przyjęta w Ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy⁶. Ponadto, do listy instytucji szkoleniowych (ujętych w ogólnopolskim Rejestrze Instytucji Szkoleniowych) dodano Zakłady Doskonalenia Zawodowego (Ośrodki Kształcenia Zawodowego), Centra Kształcenia Praktycznego, Centra Kształcenia Ustawicznego oraz Cechy Rzemiosł Różnych, które wprawdzie w zestawieniu tym nie figurowały, ale są niezwykle istotne dla powiatowych rynków szkoleń i pełnią w tym zakresie rolę właściwą dla instytucji rynku pracy.

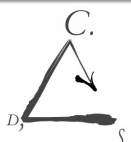
Zakres instytucji rynku pracy poszerzono również o instytucje i organizacje pozarządowe wpływające na rynek pracy, a nie figurujące w poszczególnych wykazach, a także Ośrodki Pomocy Społecznej i Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, ze względu na zakres prowadzonej działalności oraz kontakt z osobami dotkniętymi problemem bezrobocia, do których przede wszystkim adresowany jest tworzony Portal. Ponadto, instytucje te w dobie funduszy europejskich często realizują projekty wykraczające poza ustawową działalność, przez co w rosnącym stopniu wpływają na lokalne rynki pracy.

Rozdział 2.1. *Instytucje rynku pracy w statystykach* stanowi wstępny, ogólny ogląd liczby i rodzajów występujących w powiecie instytucji. Poszczególne powszechnie dostępne zestawienia/rejestry instytucji zweryfikowano w oparciu o wiedzę lokalnych ekspertów, którzy wskazywali najaktywniejsze w powiecie organizacje oraz poprzez kontakt bezpośredni z poszczególnymi organizacjami.

Ze wskazanymi przez ekspertów najaktywniejszymi instytucjami rynku pracy nawiązano bezpośredni kontakt mailowy w celu uzyskania informacji dotyczących podejmowanej przez nie działalności. Uzyskane w ten sposób dane, rozbudowane o informacje pochodzące ze źródeł internetowych oraz wywiadów z przedstawicielami instytucji, posłużyły do stworzenia charakterystyki kluczowych w powiecie instytucji rynku pracy zawartej w rozdziale 2.2.

Z kolei ostatni rozdział raportu (rozdział 2.3.), dotyczący uwarunkowań funkcjonowania instytucji rynku pracy w powiecie, jest bezpośrednim efektem wywiadów przeprowadzonych z przedstawicielami instytucji rynku pracy województwa podkarpackiego. Ukazuje on

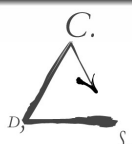
⁶ Dz.U. 2004 Nr 99 poz. 1001. Do instytucji rynku pracy zgodnie z artykułem 6 ustawy zalicza się: 1) publiczne służby zatrudnienia; 2) Ochotnicze Hufce Pracy; 3) agencje zatrudnienia; 4) instytucje szkoleniowe; 5) instytucje dialogu społecznego; 6) instytucje partnerstwa lokalnego.

działalność instytucji w kontekście wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań ich funkcjonowania. Wywiady te obejmowały następujące zagadnienia:

- zakres działalności instytucji (podstawowy obszar działalności, grupa odbiorców usług proponowanych przez instytucję, przemiany zachodzące w działalności instytucji na przestrzeni lat, realizowane przedsięwzięcia nowatorskie);
- wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania działalności (identyfikacja problemów w sferze zasobów, dostępność informacji nt. powiatowego rynku pracy, planowanie działań, czynniki sprzyjające i hamujące rozwój instytucji, główne źródła finansowania działalności, występowanie zjawiska konkurencji);
- współpraca międzyinstytucjonalna (w instytucji objętej wywiadem oraz obserwowalna w powiecie, idealny model współpracy);
- oczekiwania względem Podkarpackiego Portalu Pracy (najbardziej użyteczne funkcje, dodatkowe elementy jakie mogłyby być przydatne w pracy instytucji).

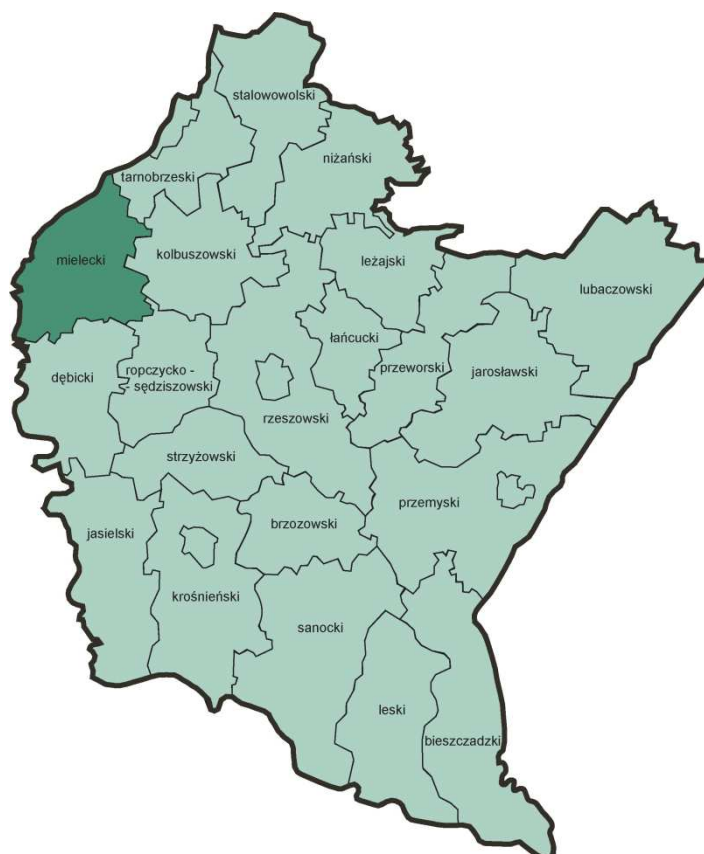
I. CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY W KONTEKŚCIE UWARUNKOWAŃ SPOŁECZNO - GOSPODARCZYCH

1.1. Uwarunkowania powiatowego rynku pracy

1.1.1 Krótka charakterystyka społeczno-gospodarcza powiatu

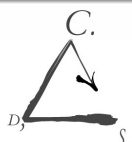
Powiat mielecki leży w północno - zachodniej części województwa podkarpackiego i jest powiatem graniczącym z województwami małopolskim oraz świętokrzyskim. Powiat mielecki otaczają powiaty: dąbrowski (województwo małopolskie), staszowski (województwo świętokrzyskie) oraz tarnobrzeski, kolbuszowski, ropczycko – sędziszowski i dębicki. Pod względem administracyjnym powiat składa się z dziesięciu gmin.

Mapa 1. Powiat mielecki na tle województwa podkarpackiego.

Źródło: Opracowanie własne.

Mielec, który jest siedzibą Starostwa Powiatowego oraz cały powiat oplecione są siecią połączeń drogowych i kolejowych, co znacznie ułatwia komunikację z sąsiednimi powiatami oraz ważnymi miastami regionu. Przez powiat mielecki przebiegają drogi wojewódzkie

łącznie się z drogą krajową (droga relacji Radom – Barwinek przebiegająca około 28 kilometrów od Mielca) i międzynarodową (droga E40 łącząca granicę niemiecką z granicą ukraińską przebiegająca około 30 kilometrów od Mielca) oraz linia kolejowa o znaczeniu krajowym (Dębica – Tarnobrzeg – Łódź Kaliska). Dodatkowo na terenie Mielca znajduje się lotnisko, które może być wykorzystywane w celach transportowych, a najbliższy port lotniczy z połączeniami rejsowymi znajduje się w podrzeszowskiej Jasionce, około 50 kilometrów od Mielca. Dobra położenie komunikacyjne ma decydujące znaczenie dla atrakcyjności inwestycyjnej powiatu, co z kolei wpływa na poziom życia jego mieszkańców i warunki oraz strukturę zatrudnienia.

Powiat mielecki zajmuje powierzchnię 880 km², czyli około 5% powierzchni województwa i jest to największy powiat w tej części województwa podkarpackiego.⁷ Zamieszkuje go 133 314 mieszkańców, co stanowi 6% mieszkańców Podkarpacia. Pod względem liczby mieszkańców jest to drugi po powiecie rzeszowskim powiat w województwie. Gęstość zaludnienia w powiecie mieleckim wynosi 151 osób/km², podczas gdy średnia dla województwa to 118 osób/km². Gęściej zaludnione są powiat łańcucki (172 osoby/km²) oraz dębicki (171 osób/km²). Blisko połowa ludności powiatu mieleckiego mieszka w mieście, co jest bardzo wysokim wskaźnikiem w porównaniu do województwa. Współczynnik feminizacji⁸ w powiecie wynosi 103 i jest zbliżony do poziomu wojewódzkiego. Przyrost naturalny w powiecie mieleckim w przeliczeniu na 1000 ludności wynosi 2,3 i jest to również jeden z lepszych wskaźników w województwie, znacznie wyższy od średniej podkarpackiej (1,5). Wyższy wskaźnik przyrostu naturalnego w województwie ma tylko powiat dębicki (2,7), a na zbliżonym poziomie kształtuje się przyrost naturalny w powiecie krośnieńskim (2,2). W skali województwa ujemny przyrost naturalny ma powiat stalowowolski oraz miasto Przemyśl (odpowiednio -0,3 i -0,9).⁹ Saldo migracji dla powiatu mieleckiego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców kształtuje się ujemnie (na poziomie -1,22). Pod względem odpływu ludności na pobyt stały powiat mielecki zajmuje 7. miejsce w województwie z odpływem 58 osób w I kwartale 2008 roku. Spośród sąsiednich powiatów gorzej pod tym względem wypada tylko powiat tarnobrzegi (- 60 osób w I kwartale 2008 roku). Prawie 40% migracji z powiatu mieleckiego to migracje zagraniczne, w których zbliżony udział mają kobiety (47%) i mężczyźni (52%).¹⁰

Spośród wszystkich mieszkańców powiatu osoby w wieku produkcyjnym stanowią 62,9%, w wieku przedprodukcyjnym 21,9%, a w poprodukcyjnym 15%. Są to wartości zbliżone do średniej wojewódzkiej.¹¹ Wskaźnik obciążenia demograficznego wyrażony stosunkiem liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) na 100 osób w

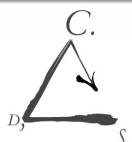
⁷ Powiaty w Polsce 2007, stan na dzień 31 grudnia 2006 r., GUS Warszawa 2007.

⁸ Współczynnik feminizacji liczony jest jako liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn.

⁹ Biuletyn statystyczny województwa podkarpackiego I kwartał 2008 roku, Rzeszów 2008.

¹⁰ Stan ruch naturalny i wędrówkowy ludności w pierwszym kwartale 2008 r. (na dzień 31 marca 2008 r.), Urząd Statystyczny w Rzeszowie.

¹¹ Biuletyn statystyczny województwa podkarpackiego I kwartał 2008 roku, Rzeszów 2008.

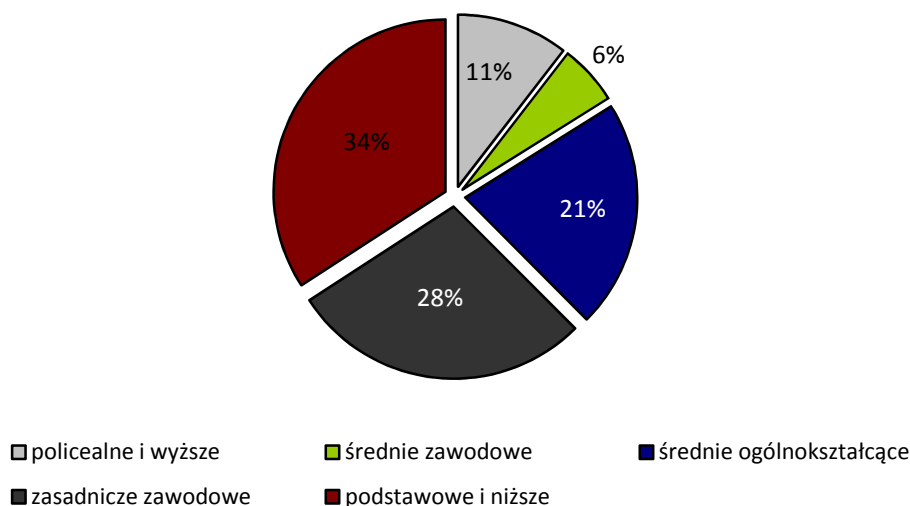

wieku produkcyjnym wynosił 58,8 i również w dużym stopniu odpowiadał średniej dla województwa (58,5).

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku 35% mieszkańców powiatu stanowią osoby z wykształceniem podstawowym oraz bez wykształcenia i jest to najliczniej reprezentowana grupa. Osoby z wykształceniem zawodowym to druga pod względem liczebności grupa stanowiąca 28,3% ogółu mieszkańców. Co ciekawe, to właśnie osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym stanowią najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych. Stanowią oni prawie 35% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, podczas gdy osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej – 21,5%.

27,05% mieszkańców powiatu mieleckiego stanowią osoby z wykształceniem średnim, natomiast najmniej liczną grupą są osoby z wykształceniem policealnym i wyższym. Stanowią oni nieco ponad 10% mieszkańców, z czego 8,08% legitymuje się wykształceniem wyższym. Odsetek osób bezrobotnych wśród osób z wykształceniem wyższym wynosi 6,6%, ale przeważającą większość w tej grupie stanowią kobiety (71,7%).

Wykres 1. Struktura wykształcenia mieszkańców w powiecie mieleckim.

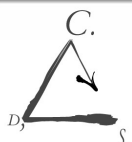

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Powiat mielecki ma charakter rolniczo – przemysłowy z dominującą rolą przemysłu. Zatrudnienie w przemyśle i budownictwie wynosi ponad 40% podczas gdy w rolnictwie – 30%.¹² Ważną rolę odgrywa również dobrze rozwinięty handel oraz usługi. W sektorze usług rynkowych i nierynkowych zatrudnienie znalazło ponad 10 tysięcy osób, czyli 27% ogółu zatrudnionych.

Na sytuację gospodarczą powiatu mieleckiego, a tym samym na lokalny rynek pracy, ogromny wpływ ma Specjalna Strefa Ekonomiczna Euro-Park Mielec założona w 1995 roku. Jej powstanie pozwoliło regionowi uporać się z problemami związanymi z upadłością

¹² Powiaty w Polsce, opracowanie Głównego Urzędu Statystycznego, stan na 31 grudnia 2006, Warszawa 2007.

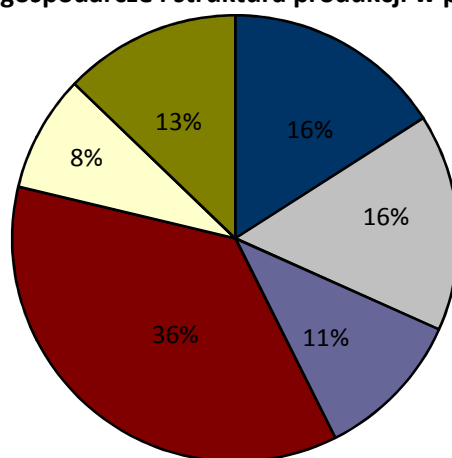

największego pracodawcy w regionie jakim były Polskie Zakłady Lotnicze. PZL pod koniec lat 80-tych XX wieku zatrudniały około 20 000 pracowników, a także były swojego rodzaju mecenasem kultury i sportu w powiecie.

Okręg mielecki zdominowany był przez dłuższy czas przez branżę lotniczą. Wiązało się to z rolą jaką przypadła miastu w Centralnym Okręgu Przemysłowym stworzonym w południowo – wschodniej Polsce w latach 30-tych XX wieku. Powstanie SSE w Mielcu i jej dotychczasowa działalność doprowadziły do zdywersyfikowania branż przemysłowych oraz przełamania monopolu tradycyjnej monokultury przemysłowej miasta i powiatu. Obecnie największe znaczenie, obok branży lotniczej, ma branża chemiczna, przemysł drzewny i meblarski, branża motoryzacyjna, metalowa, budowlana oraz mechanika precyzyjna.¹³

Wykres 2. Podmioty gospodarcze i struktura produkcji w przemyśle w powiecie mieleckim.

■ Ogółem przemysł ■ Działalność produkcyjna ■ Budownictwo ■ Handel i naprawy ■ Transport i łączność ■ Obsługa i nieruchomości...

Źródło: Plan rozwoju powiatu mieleckiego na rok 2006 oraz lata 2007 do 2013, Mielec 2005.

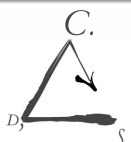
Dzięki działalności SSE w Mielcu powstało 12 353 nowych miejsc pracy, firmom wydano 135 zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej, sprywatyzowano przemysł, dano impuls do rozwoju rynku sektora usług i podniesiono popyt na usługi do tej pory mało popularne.¹⁴ Analizując wpływ SSE na działalność gospodarczą należy również wspomnieć o tak zwanych efektach mnożnikowych jakie wywołało jej funkcjonowanie. Powstały nowe rodzaje działalności produkcyjnej i usługowej, wzrosła aktywność budowlana, wzrosły dochody z podatków, rozwinęła się infrastruktura. Nowe miejsca pracy stworzone w firmach funkcjonujących w SSE, spowodowały powstanie kilku tysięcy dodatkowych miejsc pracy w powiecie i w całym kraju.¹⁵

Do największych pracodawców w powiecie należą:

¹³W oparciu o informacje zamieszczone na stronie internetowej miasta Mielec pod adresem www.mielec.pl.

¹⁴W oparciu o informacje zamieszczone na stronie internetowej miasta Mielec pod adresem www.mielec.pl/przemysl.php.

¹⁵*Dziesięć lat doświadczeń pierwszej polskiej specjalnej strefy ekonomicznej. Mielec 1995 – 2005* pod red. B. Domańskiego i K. Gwosdzia, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków & ARP o/Mielec, 2005.

- Lear Automotive (EEDS) Poland Sp. z o.o.;
- Polskie Zakłady Lotnicze Mielec;
- BRW Sp. z o.o.;
- BURY Sp. z o.o.;
- KIRCHHOFF Polska Sp. z o.o.;
- Zakład Produkcyjny "KAMOT-MIELEC" SA;
- Grupa KRONO – Mielec Sp. z o.o.;
- Multimedia Polska SA;
- Agencja Rozwoju Regionalnego "MARR" S.A.

Wymienione powyżej podmioty zatrudniają powyżej 500 pracowników każda.¹⁶

Powiat mielecki przyciąga dużą liczbę inwestorów zagranicznych. Na tle pozostałych powiatów Podkarpacia wyprzedzają go tylko miasta Rzeszów oraz Przemyśl. Największym inwestorem w skali województwa okazał się Kronospan Mielec Sp. z o.o. produkujący wyroby z drewna posiadający swoją siedzibę w Mielcu. Wartość jego inwestycji do końca 2006 roku oszacowano na 345 milionów dolarów.¹⁷

Tabela 1. Najwięksi inwestorzy Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Mielec.

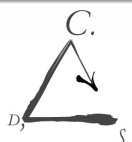
Firma	Typ produkcji/działalności	Sektor
Kronospan Mielec Sp. z o.o.	produkcja wyrobów z drewna	przetwórstwo drzewa i meble
BRW Sp. z o.o.	produkcja mebli	przetwórstwo drzewa i meble
Kirchhoff Polska Sp. z o.o.	produkcja części i podzespołów dla przemysłu motoryzacyjnego	motoryzacja/lotnictwo
Lear Corporation Poland Sp. z o.o.	produkcja wiązek elektrycznych do samochodów	motoryzacja
Bury Sp. z o.o.	produkcja akcesoriów do telefonów komórkowych	sektor elektroniczny
Onduline Sp. z o.o.	produkcja pokryć dachowych	elementy budowlane

*Źródło: Dane uzyskane ze strony internetowej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Mielec
www.europark.com.pl.*

Funkcjonowanie SSE Euro-Park Mielec przyczyniło się również do podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej powiatu i całego regionu. W raporcie „Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2007” Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową, podregion rzeszowski – tarnobrzescki, w skład którego wchodzi powiat mielecki, zajął czwarte miejsce pod względem atrakcyjności inwestycyjnej podregionów dla działalności przemysłowej w 2007 roku oraz siódme miejsce pod względem atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności usługowej w latach 2005 – 2007 w skali kraju. Autorzy raportu zwracali uwagę na bardzo

¹⁶ W oparciu o informacje zamieszczone na stronie internetowej miasta Mielec pod adresem www.mielec.pl.

¹⁷ Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego, Centrum Obsługi Inwestora.
http://www.coi.rzeszow.pl/pl/porta1_inwestycyjny/bezposrednie_inwestycje_zagranic/inwestycje_w_regionie/lista_najwiekszych_inwestorow_na/

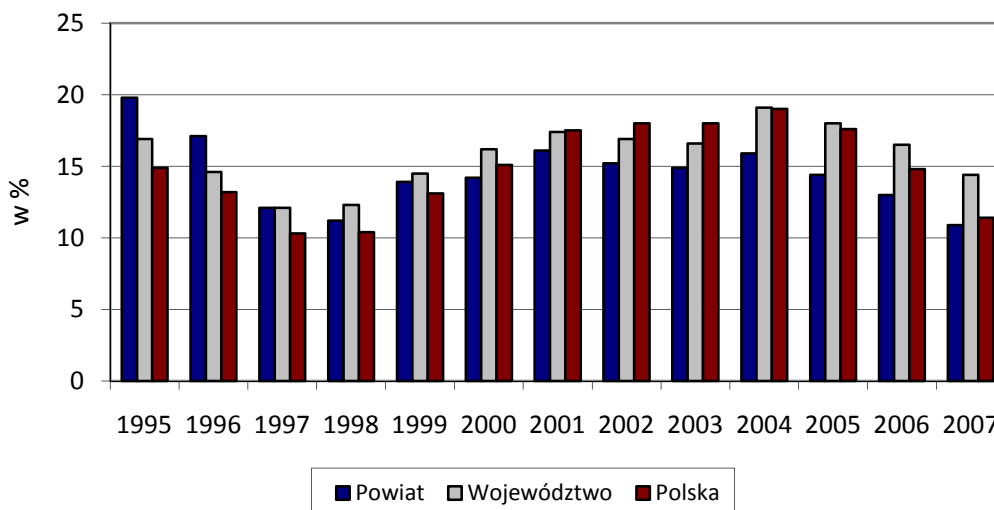

dobrze rozwiniętą infrastrukturę gospodarczą z wolnymi terenami inwestycyjnymi oraz na duże zasoby pracy o wysokiej jakości.¹⁸

W powiecie można zaobserwować systematyczny spadek bezrobocia związany z rozwojem Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Stopa bezrobocia w 1995 r. w powiecie wynosiła 19,8% i była wyższa od wskaźnika dla kraju (14,9%) oraz dla województwa (16,9%). Już po dwóch latach wyrównała się ona ze stopą bezrobocia w województwie, a w kolejnym roku była od niej niższa. Ta tendencja utrzymuje się do tej pory. W czerwcu 2008 roku stopa bezrobocia w powiecie mieleckim wynosiła 9,9% i była o trzy punkty procentowe niższa niż stopa bezrobocia na Podkarpaciu (12,8%), zbliżona do poziomu krajowego (9,5%). W porównaniu z grudniem 2007 roku, stopa bezrobocia w powiecie spadła o jeden punkt procentowy.

Wykres 3. Stopa bezrobocia w latach 1995 - 2007 w powiecie mieleckim, województwie podkarpackim i w Polsce.

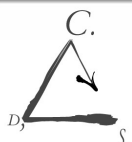

Źródło: Dane zaczerpnięte z roczników GUS z lat 1995 – 2007.

W czerwcu 2008 roku w powiecie zarejestrowanych było 5 885 bezrobotnych, z czego:

- 64% stanowiły kobiety, co było jednym z najwyższych wskaźników w województwie;
- niewiele ponad połowa mieszkała na wsi i był to jeden z najniższych wskaźników na Podkarpaciu;
- 23,7% dotychczas w ogóle nie pracowało, a prawie 90% nie miała prawa do zasiłku;
- najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (2 053 osoby, co stanowi prawie 35% ogółu bezrobotnych). 60% z nich to kobiety;
- prawie 1/3 ogółu zarejestrowanych bezrobotnych pozostawała bez pracy powyżej 24 miesięcy. W tej grupie kobiety stanowiły aż 73,5%;
- 26,1% to osoby do 25. roku życia, z których 61,5% nie posiadała żadnego stażu pracy;

¹⁸ *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2007* pod red. T. Kalinowskiego, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2007.

- spośród osób bezrobotnych bez stażu pracy 71% stanowiły kobiety.

W pierwszym półroczu 2008 roku w całym województwie zanotowano tendencję odpływową bezrobotnych. We wszystkich urzędach pracy większa liczba osób wyrejestrowywała się z ewidencji niż była do niej rejestrowana. Powiatowy Urząd Pracy w Mielcu zarejestrował w tym czasie 3 832 osoby, a wyrejestrował 4 449, co oznacza zmniejszenie liczby bezrobotnych o 617 osób.

Jak wynika z „Rankingu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie mieleckim w 2007 roku” na lokalnym rynku pracy cały czas istnieje sytuacja niedopasowania popytu i podaży siły roboczej. W najtrudniejszej sytuacji znajdują się absolwenci liceów ogólnokształcących, którzy po ukończeniu szkoły nie posiadają żadnych kwalifikacji zawodowych. Z raportu wynika, że stanowią oni co roku 50% ogółu absolwentów.

Tabela 2. Podział absolwentów według typów ukończonej szkoły oraz bezrobocia.

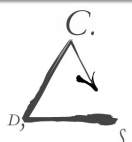
Typ szkoły	Absolwenci, którzy ukończyli szkołę na terenie powiatu w 2007 roku	Bezrobotni absolwenci ze szkół z terenu powiatu w dniu 31.12.2007 roku	Procent bezrobotnych absolwentów ze szkół z terenu powiatu w dniu 31.12.2007 roku
Szkoły wyższe	107	4	3,7%
Szkoły policealne	171	27	15,8%
Szkoły średnie techniczne (technika, licea zawodowe)	513	108	21,1%
Licea ogólnokształcące	1331	221	16,6%
Zasadnicze szkoły zawodowe	470	72	15,3%

Źródło: Aneks do zawodów nadwyżkowych i deficytowych w powiecie mieleckim w 2007 roku.

Według rankingu do zawodów nadwyżkowych w powiecie mieleckim należą: ekonomista, technik rolnik, specjalista administracji publicznej, technik budownictwa, technik elektryk oraz technik mechanik. Pomimo niewielkiego zapotrzebowania rynku pracy na zatrudnienie osób o takich zawodach, szkoły kontynuują kształcenie w tych kierunkach. Natomiast największe szanse na zatrudnienie w 2007 roku miały osoby w zawodzie pracownik ochrony mienia i osób, bufetowy/barman, tłoczarz w metalu, rozbieracz-wykrawacz, spawacz ręczny gazowy, lakiernik samochodowy, szwaczka, odlewnik wyrobów ceramicznych, robotnik budowlany oraz kierowca samochodu osobowego. Duże zapotrzebowanie na te zawody wiąże się z emigracją zarobkową mieszkańców powiatu, którzy po otwarciu granic Unii Europejskiej chętnie wyjeżdżają w poszukiwaniu dobrze płatnej pracy.¹⁹

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie mieleckim w 2007 roku wynosiło 2414,94 złotych. Różniło się ono w poszczególnych sektorach. Najwięcej, co ciekawe, zarabiano w sektorze rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa (3169,34 zł), a najmniej w usługach rynkowych (2265,64 zł). Zarobki w powiecie mieleckim były wyższe od średniej

¹⁹ Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie mieleckim w 2007 roku, Powiatowy Urząd Pracy w Mielcu, Mielec 2008.

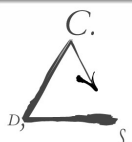

podkarpackiej. W skali województwa najwyższe zarobki były w Rzeszowie (powiat grodzki - 2734,81 zł).

1.1.2 Powiat w liczbach – podstawowe dane statystyczne

Nazwa powiatu	Mielecki
Nazwy gmin wchodzących w skład powiatu	– Mielec (gm. miejska) – Borowa (gm. wiejska) – Czermin (gm. wiejska) – Gawłuszowice (gm. wiejska) – Mielec (gm. wiejska) – Padew Narodowa (gm. wiejska) – Przecław (gm. wiejska) – Radomyśl Wielki (gm. miejsko-wiejska) – Tuszów Narodowy (gm. wiejska) – Wadowice Górne (gm. wiejska)
Powierzchnia powiatu	880 km ²
Liczba ludności	133 314
Współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn)	103
Gęstość zaludnienia	151 os./km ²
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	2,3
Wskaźnik obciążenia demograficznego (liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym)	58,8
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	-1,22
Wskaźnik aktywności obywatelskiej (liczba organizacji pożytku publicznego przypadająca na 1000 mieszkańców)	0,18
Wskaźnik Potencjału Instytucji Rynku Pracy ²⁰	8,15
Wskaźnik aktywności gospodarczej (liczba zarejestrowanych w systemie REGON prywatnych podmiotów gospodarczych przypadająca na 1000 mieszkańców)	65,20
Stopa bezrobocia	9,9%
Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych	5 885
Udział kobiet w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych	64%
Udział bezrobotnych bez prawa do zasiłku w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych	88,7%
Odsetek osób bezrobotnych do 34 roku życia	53%
Odsetek osób bezrobotnych powyżej 55 roku życia	6%
Średnie wynagrodzenie brutto	2414,94

²⁰ Wskaźnik stworzony w ramach projektu „Indeks Gotowości Rynkowej – nowy instrument monitorujący szanse na pracę absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych województwa podkarpackiego”. Opis metodologii konstrukcji wskaźnika znajduje się w „Raporcie z badań instytucji rynku pracy w województwie podkarpackim” powstałego w ramach ww. projektu, który dostępny jest na stronie www.cds.krakow.pl oraz www.praca-podkarpackie.pl.

Pracujący mieszkańcy powiatu według sektorów zatrudnienia	<ul style="list-style-type: none"> – sektor rolniczy: 30,2% – sektor przemysłowy: 42,6% – sektor usług rynkowych: 13,8% – sektor usług nierynkowych: 13,4%
Trzech największych pracodawców powiatu	<ul style="list-style-type: none"> – Lear Corporation Poland Sp. z o.o.; – Polskie Zakłady Lotnicze Sp. z o.o.; – BRW Sp. z o.o.

Źródła: „Powiaty 2007”, GUS; Biuletyn statystyczny województwa podkarpackiego I kwartał; Biuletyn statystyczny województwa podkarpackiego II kwartał; Analiza sytuacji bezrobotnych w województwie podkarpackim w I półroczu 2008 roku, WUP Rzeszów; „Raport z badań instytucji rynku pracy w województwie podkarpackim”, baza Organizacji Pożytku Publicznego dostępna na stronie www.ngo.pl.
Przytoczone dane prezentują stan na 31.12.2007r., z wyjątkiem liczby organizacji pożytku publicznego (stan na 24.02.2009r.), liczby podmiotów gospodarki narodowej (stan na 31.12.2006r.), danych WUP Rzeszów dotyczących bezrobocia (stan na 30.06.2008r.)

1.2. Sytuacja powiatowego rynku pracy w opinii ekspertów

Na wstępie warto zaznaczyć, iż wywiady z ekspertami mieleckiego rynku pracy odbyły się przed ukazaniem się widocznych „objawów” kryzysu gospodarczego w regionie podkarpackim, stąd w opinii ekspertów przeważają dobre oceny sytuacji na lokalnym rynku pracy. Zwrócono m.in. uwagę na fakt, że w 2008 roku regularnie przybywało ofert pracy oraz środków na wsparcie miejsc pracy, a na przestrzeni ostatnich trzech lat nastąpił znaczących spadek liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne.²¹

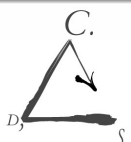
W powiecie mieleckim duże znaczenie odgrywa **przemysł**, w którym zatrudnienie znajduje ponad 60% ogółu pracujących. Powiat jest silnie powiązany z branżą lotniczą, dynamicznie rozwija się **Specjalna Strefa Ekonomiczna EURO – PARK Mielec** i IN-MARR Inkubator Przedsiębiorczości, powstaje Mielecki Park Przemysłowy, dzięki którym m.in. stworzone i promowane mają być warunki do podejmowania telepracy czyli pracy na odległość.

Powstanie SSE spowodowało w powiecie mieleckim wiele pozytywnych przemian, z których najistotniejsze były:

- **spadek stopy bezrobocia**, która po upadku Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego Polskich Zakładów Lotniczych Mielec (WSK) sięgała 30%;
- powstanie **nowych miejsc pracy** wokół SSE;
- **dywersyfikacja branż** - obok lotniczej i metalowej rozwinęła się branża budowlana, samochodowa, farmaceutyczna, spożywcza czy meblarska.

Jak mówią eksperci: „Mielec z miasta typowo lotniczego stał się miejscem otwartym na nowe propozycje.” Ich zdaniem SSE dobrze zagospodarowała majątek po WSK, dzięki niej rozbudowała się infrastruktura przemysłowa, wzrosły dochody do budżetu miasta, istnieje

²¹ Warto jednak odnotować, że w grudniu 2008 roku i w styczniu 2009 roku przedsiębiorstwa działające na obszarze SSE zapowiedziały zwolnienia (Bury Technologies, Kamot). Zgodnie z zapowiedziami zwolnienia miały dotknąć ok. 250 osób, głównie kobiet. Pozostałe firmy z branży motoryzacyjnej zapowiadały przestoje przy linii produkcyjnej.

możliwość powstania nowych inwestycji w mieście i w powiecie. SSE przyciągnęła kapitał zagraniczny, buduje pozytywny wizerunek miasta w województwie, kraju i w całej Europie. Podczas wywiadów z lokalnymi ekspertami zapytano ich o silne i słabe strony powiatu. Wśród silnych stron na pierwszym miejscu wymienili oni Specjalną Strefę Ekonomiczną, a w dalszej kolejności pojawiły się również:

- **wysoka jakość zasobów ludzkich** - w szczególności dobre wykształcenie w zakresie zawodów technicznych oraz potencjał mieszkańców powiatu. Jedynym mankamentem na jaki w tym obszarze wskazali eksperci były niedostatki w sferze tzw. kwalifikacji „miękkich” – zdolności do kreatywnego, twórczego myślenia, umiejętności społecznych związanych z komunikacją;
- wysoki stopień zdywersyfikowania branż i zawodów;
- istniejące **zaplecze techniczne, infrastrukturalne** dla inwestycji (w postaci wydzielonego terenu, wybudowanych hal).

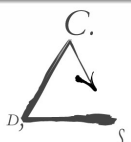
Z kolei do słabych stron powiatu eksperci zaliczyli:

- **odpływ młodych, dobrze wykształconych mieszkańców** powiatu, którzy po studiach nie wracają do Mielca zostając w miastach akademickich. W celu zatrzymania lub przyciągnięcia młodych ludzi na teren powiatu mieleckiego, podpisana została z Akademią Górniczo – Hutniczą z Krakowa umowa, która pozwoli na otwarcie w Mielcu (w roku akademickim 2009/2010) oddziału zamiejscowego AGH²²;
- zbyt **słabo rozwiniętą sferę usług społeczno - publicznych**. Zdaniem ekspertów brakuje ofert skierowanych do młodych ludzi, co obok zaplanowanego otwarcia filii uczelni wyższej, pozwoliłoby przyciągnąć młode osoby do Mielca.

Co więcej, zdaniem ekspertów, nadal odczuwalny są skutki upadku WSK, z czym wiąże się choć spadająca, to nadal duża liczba osób bezrobotnych. Swojego rodzaju barierami w rozwoju powiatu jest wymagająca modernizacji infrastruktura drogowa, brak wystarczających środków finansowych oraz „nieprzyjazne” ustawodawstwo. Eksperci zwrócili uwagę, że przepisy znacząco utrudniają realizację nowych przedsięwzięć.

Podczas analizy sytuacji powiatów ościennych eksperci uznali, że uwarunkowania rynku pracy są tam mniej korzystne niż w powiecie mieleckim, przede wszystkim przez występującą tam wyższą stopę bezrobocia. Powiat mielecki na ich tle posiada z kolei zdecydowanie lepiej rozwiniętą infrastrukturę gospodarczą, szczególnie dzięki funkcjonowaniu Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Spośród powiatów sąsiednich, zdaniem ekspertów, in plus wyróżnia się powiat dębicki, z którym powiat mielecki podejmuje współpracę. Polega ona głównie na wymianie doświadczeń oraz precyzowaniu **planów utworzenia pomiędzy Mielcem i Dębicą sprawniejszego systemu komunikacyjnego** w postaci kursu linii miejskich. Jak twierdzą eksperci, dostrzegalne jest również współdziałanie pomiędzy lokalnymi instytucjami rynku pracy, ale obecnie w związku z dostępnością środków finansowych i większymi możliwościami podejmowania dzięki nim samodzielnej działalności, współpraca ta jest mniej istotna. „Instytucje same mogą pozyskiwać środki, aplikować o nie z różnych źródeł i nimi

²² Umowę podpisano 19 listopada 2008 roku w Mielcu.

dysponować. Dostępność środków jest powszechniejsza, więc siłą rzeczy współpraca się ograniczyła. Zdaniem ekspertów w instytucjach brakuje jednak szerzenia i promowania idei kształcenia ustawicznego oraz portalu internetowego, który propagowałby ich działalność.

Zapytani o dominujące w powiecie branże lub przedsiębiorstwa, eksperci uznali, że **rozdrobienie branżowe jest silną stroną** powiatowego rynku pracy. Ich zdaniem, dzięki tej dywersyfikacji nie dojdzie do powtórzenia sytuacji z 1989 roku, kiedy to upadek WSK spowodował ogromny kryzys gospodarczo - społeczny w mieście i na terenie sąsiednich miejscowości. *„Duże firmy powinny być wierzchołkiem trójkąta, a podstawę powinny stanowić małe i średnie przedsiębiorstwa.”*

Wśród najbardziej rozpoznawalnych w powiecie mieleckim przedsiębiorstw posiadających duży wpływ na lokalny rynek pracy eksperci wymienili:

- na terenie gmin wiejskich: firmę Dobrowolski (przetwórstwo wędliniarskie) oraz firmę Tarapata (produkcja metalowa);
- na terenie miasta Mielca (na terenie SSE): Lear Corporation – zatrudnia ok. 1500 osób, Bury – ponad 1000 osób²³, BRW – ponad 1000 osób, Kirchoff – ponad 1000 osób, PZL Mielec – ponad 1000 osób.

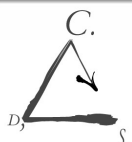
Wiąże się to bezpośrednio z trendami w strukturze zatrudnienia. W powiecie dominuje bowiem zatrudnienie w przemyśle, a zwłaszcza w branży metalowej i materiałów kompozytowych, w branży lotniczej, meblarskiej i motoryzacyjnej. Jednocześnie jednak rozwój przemysłu umożliwił rozwój handlu i usług, a tym samym spowodował wzrost zatrudnienia w tym właśnie sektorze.

Nadal silną pozycję w powiecie posiada **rolnictwo**. Wiąże się to z istniejącą tu tradycją – przed 1989 rokiem gminy z terenu powiatu mieleckiego specjalizowały się w różnego rodzaju uprawach, np. w gminie Padew Narodowa uprawiano ziemniaki, natomiast w gminie Borowa dominowała uprawa roślin nasiennych.

Jak wskazują eksperci, na powiatowym rynku pracy zauważalne są zawody, których przedstawiciele występują w nadmiarze, oraz zawody, których brakuje. Wśród tych pierwszych wymieniono sprzedawców, pielęgniarzy oraz krawców. Do zawodów deficytowych zaliczone zostały natomiast zawody związane z obróbką metali. Co prawda, po upadku WSK zawody te stanowiły zawody nadwyżkowe, ale *„ludzie przekwalifikowywali się, rozwiązano szkoły kształcące w tych kierunkach, a teraz występują braki w tych zawodach.”*

To właśnie osoby, które dawniej pracowały dla Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego, a po jej upadku nie znalazły zatrudnienia, stanowią jedną z największych grup wśród zarejestrowanych w powiecie bezrobotnych. Obok nich w trudnej sytuacji na rynku pracy są osoby do 25 roku życia - *„ze względu na wyż demograficzny, który się teraz kumuluje, tych*

²³ W grudniu 2008 roku firma Bury Technologies zapowiedziała zwolnienie 150 osób. Pierwsze wypowiedzenia wręczono grupie 60 osób.

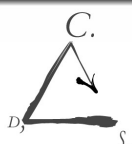

osób jest zdecydowanie największą”. Zdaniem ekspertów w każdej z tych grup dominują kobiety i jest to stosunek około 70:30.

Jak twierdzą nasi rozmówcy oferta szkolnictwa ponadgimnazjalnego w powiecie jest wystarczająco szeroka (licea ogólnokształcące, technika i szkoły zawodowe kształcące w kierunkach: technicznym, budowlanym, elektrycznym, ekonomicznym, medycznym, gastronomicznym) a szkoły są dobrze zorganizowane. Mimo to często dochodzi do niedopasowania wykształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy, co w największej mierze wynika z kształtu systemu szkolnictwa. Zdaniem ekspertów, potrzebna jest w tym zakresie inicjatywa ze strony mieleckich pracodawców, którzy mogliby wywrzeć wpływ na wybór kierunków kształcenia, ich zdaniem najbardziej potrzebnych. Konieczne jest również **poszerzenie oferty w obszarze doskonalenia zawodowego w formie szkoleń i kursów**, co pozwoliłoby szybciej reagować na wymogi rynku pracy i lepiej zaspokajać istniejące zapotrzebowanie.

Eksperti zwracają uwagę na **przedsiębiorczość mieszkańców** powiatu, zwłaszcza ludzi młodych, którzy są kreatywni, mają dobre pomysły i charakteryzują się profesjonalizmem. Inaczej ma się sytuacja w przypadku osób starszych, u których często widoczne jest przyzwyczajenie do tego, że to „duża fabryka” da zatrudnienie. Z informacji ekspertów wynika, że rocznie kilkadziesiąt osób podejmuje decyzję o założeniu własnej działalności. Mogą to robić za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy lub innych instytucji, np. Agencji Rozwoju Regionalnego, które mają własną pulę środków i również pomagają w założeniu własnej działalności.

Lokalni eksperci zapytani o zjawisko migracji, uznali, że migracje znacznie nasiliły się po wejściu Polski do Unii Europejskiej, co nie zmienia faktu, że mieszkańcy powiatu wyjeżdżali już wcześniej (głównie do Stanów Zjednoczonych). Legalne wyjazdy do pracy w krajach UE rozpoczęły się od 1999 roku, kiedy to Mielecka Agencja Rozwoju Regionalnego we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy zorganizowała wyjazdy zarobkowe do Wielkiej Brytanii na Wyspę Jersey, gdzie była możliwość podjęcia pracy w rolnictwie. Obecnie mieszkańcy powiatu najczęściej wyjeżdżają do Anglii, Irlandii. Zdaniem ekspertów regularnie wyjeżdżają przedstawiciele zawodów takich jak: kelner, barman, kucharz, kierowca samochodów ciężarowych, operator obrabiarek sterowanych numerycznie, monter płatowców oraz spawacz. Jako pozytywny odbierany jest przez ekspertów fakt, iż coraz mniej uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych deklaruje **chęć wyjazdu za granicę** w celach zarobkowych po zakończeniu nauki.

II. DIAGNOZA SYTUACJI INSTYTUCJI RYNKU PRACY DZIAŁAJĄCYCH W POWIECIE

2.1. Instytucje rynku pracy w statystykach

Na terenie powiatu mieleckiego działa ponad dwadzieścia instytucji (łącznie z Powiatowym Urzędem Pracy) zajmujących się problematyką szeroko rozumianego rynku pracy. Gros zidentyfikowanych podmiotów stanowią instytucje niepubliczne - przede wszystkim instytucje szkoleniowe oraz agencje zatrudnienia (pośredniczące w poszukiwaniu pracy w Polsce i za granicą, oferujące pracę tymczasową, zajmujące się doradztwem personalnym oraz poradnictwem zawodowym). Warto odnotować, iż na terenie powiatu mieleckiego nie funkcjonuje wprawdzie Ochotniczy Hufiec Pracy, aczkolwiek mieszkańcy powiatu mogą korzystać z usług OHP zlokalizowanego w Tarnobrzegu.

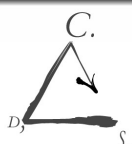
Wszystkie instytucje zostały zweryfikowane w czasie wywiadów z ekspertami lokalnych rynków pracy, którzy dodatkowo wskazali ich zdaniem najaktywniejsze. W trakcie przeprowadzonych w ramach projektu wywiadów okazało się, że dwie spośród ośmiu zidentyfikowanych agencji zatrudnienia nie znajdują się już w Krajowym Rejestrze Agencji Zatrudnienia (najprawdopodobniej aktualnie nie istnieją w ogóle), a jedna pomimo że również nie figuruje już w KRAZ nadal jednak działa na lokalnym rynku pracy (Fundacja Międzynarodowe Centrum Rozwoju Gospodarczego). Co więcej, dwie agencje zatrudnienia zarejestrowane na terenie powiatu mieleckiego swoją działalność prowadzą poza nim - na terenie Rzeszowa (EURO-PARTNER Stanisław Gargaś) i Dębicy (NCI Sp. z o.o.).

Na terenie powiatu mieleckiego działa ponadto 16 instytucji szkoleniowych, spośród których dwie jednocześnie zarejestrowane są jako agencje zatrudnienia i są to: Mielecka Agencja Rozwoju Regionalnego oraz Wektor Consulting.

Weryfikacja listy zidentyfikowanych instytucji rynku pracy powiatu mieleckiego, przeprowadzona zarówno w oparciu o wypowiedzi ekspertów jak i indywidualne kontakty z poszczególnymi instytucjami, wykazała, że instytucje z terenu powiatu mieleckiego charakteryzuje swego rodzaju stabilność funkcjonowania, a do najbardziej aktywnych i rozpoznawalnych, obok Powiatowego Urzędu Pracy, zaliczone zostały:

- Agencja Rozwoju Regionalnego MARR S.A.;
- Wektor Consulting;
- Centrum Kształcenia Praktycznego i Doskonalenia Nauczycieli w Mielcu;
- Katolickie Centrum Edukacji Młodzieży "Kana" w Mielcu;
- Podkarpackie Stowarzyszenie Wspierania Bezrobotnych w Mielcu;
- Grupa Doradcza Projekt – Paweł Łukasik;
- Stowarzyszenie „Nasza Gmina”.

Ponadto, w powiecie mieleckim funkcjonują także Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu, Ośrodek Pomocy Społecznej w Padwii Narodowej, siedem gminnych ośrodków

pomocy społecznej (w Czerminie, Gawłuszowicach, Mielcu, Przecławiu, Radomyślu Wielkim, Tuszowie Narodowym oraz Wadowicach Górnych) oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mielcu.

2.2. Charakterystyka najistotniejszych instytucji rynku pracy powiatu

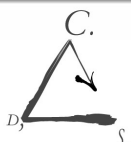
Powiatowy Urząd Pracy w Mielcu²⁴

Poniższy, krótki opis działalności Powiatowego Urzędu Pracy (PUP) koncentruje się na tych działaniach Urzędu, które nie wynikają wprost z wymogów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Ustawa ta obowiązuje wszystkie urzędy pracy nakładając na nie analogiczne, nie różnicujące ich zadania, w związku z czym, w niniejszym raporcie skupiono się wyłącznie na przedsięwzięciach wykraczających poza obowiązki nałożone przez ustawodawcę, takich jak realizacja projektów unijnych oraz innego typu inicjatywy własne Urzędu.

Powiatowy Urząd Pracy w Mielcu realizuje obecnie dwa projekty unijne. Pierwszy z nich jest projektem systemowym i nosi tytuł „Więcej szans w powiecie mieleckim” (Program Operacyjny Kapitał Ludzki Poddziałanie 6.1.3). W jego ramach wsparcie uzyskać ma 1716 osób, w tym 448 beneficjentów z 2008 r. kontynuujących projekt. Dzięki pozyskaniu na ten cel środków w wysokości 8 480 300 zł, planuje się skierowanie 758 osób na staż oraz 450 osób na szkolenia. Natomiast z jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej będzie mogło skorzystać 80 bezrobotnych, w tym przede wszystkim osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Beneficjentami drugiego wdrażanego przez Urząd projektu pn. „Inwestycja w kadry – profesjonalizm i kompetencje” będą z kolei 22 osoby – pracownicy PUP. Projekt zakłada m.in.: zatrudnienie pośredników pracy i doradców zawodowych (stażystów), wyposażenie stanowisk pracy i przeszkolenie kluczowych pracowników Powiatowego Urzędu Pracy. Koszt całkowity projektu wynosi 424 000 zł, z czego 360 400 zł stanowi dofinansowanie uzyskane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Poddziałanie 6.1.2 *Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywności zawodowej osób bezrobotnych w regionie*.

Specyfika projektu „Podkarpacki Portal Pracy” wymaga także zwrócenia uwagi na to jak PUP radzi sobie w kwestiach informatycznych. W tym przypadku Powiatowy Urząd Pracy w Mielcu może pochwalić się nowoczesną, przejrzystą i czytelną w swej prostocie stroną internetową. Szczególnie warte odnotowania są atrakcyjna szata graficzna oraz intuicyjny

²⁴ W oparciu o informacje zebrane na podstawie strony internetowej Urzędu, udostępnionych przez Urząd materiałów oraz danych dotyczących umów o dofinansowanie projektów, zawartych w 2008 roku w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Poddziałania 6.1.1; 6.1.2; 6.1.3.

układ strony pozwalający w łatwy sposób odnaleźć informacje niezbędne zarówno osobom poszukującym pracy jak i przedsiębiorcom poszukującym pracownika.

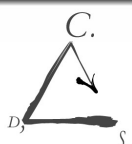
Agencja Rozwoju Regionalnego MARR S.A.

Agencja powstała w 1991 roku, a jej zadaniem jest inicjowanie, organizowanie oraz wspieranie restrukturyzacji i rozwoju ekonomicznego powiatu mieleckiego poprzez integrację ludzi i instytucji na rzecz tych działań. Agencja prowadzi bardzo szeroką działalność. Przez ostatnich kilka lat pełniła funkcje Regionalnej Instytucji Finansującej, rozdzielając środki z Unii Europejskiej przeznaczone na wsparcie przedsiębiorców. Obecnie w ramach Agencji prowadzony jest Regionalny Punkt Konsultacyjny, w którym udzielane są informacje skierowane głównie dla przedsiębiorców, osób zainteresowanych założeniem własnej działalności gospodarczej oraz podmiotów zainteresowanych skorzystaniem z programów unijnych. Ponadto, Agencja zarządza Lokalnym Funduszem Pożyczkowym, który udziela pożyczek mikro i małym przedsiębiorcom na cele związane z podjęciem, prowadzeniem i rozwijaniem działalności gospodarczej. Fundusz swoim zasięgiem obejmuje powiat mielecki oraz dębicki, kolbuszowski i strzyżowski. Agencja prowadzi także Mielecki Park Przemysłowy oraz Inkubator Przedsiębiorczości.

MARR realizuje szereg projektów z dziedziny wspierania przedsiębiorczości, szkoleń dla osób bezrobotnych i pracowników przedsiębiorstw, jak również podejmuje się większych projektów o zasięgu ogólnopolskim finansowanych z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka bądź Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Obok tak szerokich i wykraczających poza teren powiatu mieleckiego działań, Agencja podejmuje się również realizacji drobnych inicjatyw o oddziaływaniu lokalnym. Można wśród nich wymienić pośrednictwo pracy, udzielanie dotacji na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, a także ofertę staży, przygotowania zawodowego, szkoleń oraz poradnictwa specjalistycznego.

Agencja Rozwoju Regionalnego MARR S.A. cechuje się dużym potencjałem kadrowym i ekonomicznym, w związku z czym w wielu przypadkach podejmuje działania mające ogromne znaczenie zarówno w skali powiatu jak i regionu. Można do nich zaliczyć wymienione wcześniej: Lokalny Fundusz Pożyczkowy, Regionalną Instytucję Finansującą, Inkubator Przedsiębiorczości, ale także świadczenie usług doradczych, szkoleniowych, informacyjnych i finansowych w ramach Krajowego Systemu Usług czy przystąpienie do Krajowej Sieci Innowacji, a tym samym zobowiązanie do świadczenia usług proinnowacyjnych.

O sukcesie działań podejmowanych na przestrzeni lat przez MARR może świadczyć liczba osób zatrudnionych w Mieleckim Parku Przemysłowym czy IN-MARR Inkubatorze Przedsiębiorczości oraz wysokość dotacji udzielonych na rozpoczęcie działalności. Dzięki podejmowanym inicjatywom, Agencja jest dobrze rozpoznawalna na terenie powiatu i

województwa. Sprzyja temu również podejmowanie współpracy z innymi instytucjami z otoczenia biznesu z terenu powiatu, województwa i kraju.

Wektor Consulting

Firma ta powstała w 2004 roku, a główną dziedziną jej działalności jest przygotowanie i wdrażanie projektów unijnych, a także organizacja szkoleń (najczęściej w ramach podwykonawstwa projektowego). Wektor Consulting prowadzi również agencję pośrednictwa pracy. Ta działalność związana jest z realizowanym wcześniej projektem pn. „Otwarte drzwi – nowoczesne pośrednictwo pracy”. Obecnie opracowywane i realizowane są nowe projekty.

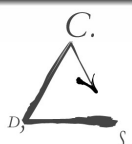
W ofercie Wektor Consulting występują także inne instrumenty, najczęściej oferowane w ramach realizowanych projektów. Są to: doradztwo psychologiczno-motywacyjne, doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy/oferty pracy, pomoc socjalna – świadczenia pieniężne (stypendia szkoleniowe dla beneficjentów), dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej, staż/przygotowanie zawodowe, szkolenia/kursy zawodowe, szkolenia związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, poradnictwo rodzinne, socjalne i inne, poradnictwo psychologiczne, poradnictwo specjalistyczne, zajęcia aktywizacyjne (Klub Pracy).

Poza podwykonawstwem w ramach projektów oraz realizacją projektów własnych, Wektor Consulting realizuje również szkolenia dla instytucji publicznych, przede wszystkim na zlecenie urzędów pracy. Są to szkolenia komercyjne m.in. w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych oraz w zakresie tworzenia i zarządzania tymi projektami.

Firma początkowo prowadziła swoją działalność tylko na terenie powiatu mieleckiego, ale z czasem rozszerzyła ofertę na całą Polskę. Sprzyja temu nowatorskie przedsięwzięcie, jakim jest stworzenie i upowszechnianie programu komputerowego „Victoria Project Manager” przeznaczonego do zarządzania projektami. Korzystając z programu można kompleksowo przygotować koncepcję projektu, a następnie zarządzać nim w oparciu o nią. Prace nad programem są ciągle kontynuowane i jest on aktualizowany w miarę pojawiania się nowych elementów przydatnych w pracy projektowej.

Katolickie Centrum Edukacji Młodzieży "Kana" w Mielcu

Jest to instytucja powołana przez biskupa tarnowskiego w 1999 roku, posiadającą kościelną osobowość prawną. Celem Centrum jest, współdziałając z nauczycielami-wolontariuszami, lokalnymi samorządami, instytucjami wspierającymi i kręgiem ludzi dobrej woli prowadzenie i propagowanie takich form edukacji młodzieży, które zmiierzają do wszechstronnego rozwoju duchowego i intelektualnego, umożliwiając jej również zdobycie praktycznych umiejętności przydatnych w przyszłym życiu zawodowym i rodzinnym. Głównym polem

działalności Centrum są aktualnie szkolenia podnoszące umiejętności wymagane na rynku pracy, w szczególności kursy językowe i z zakresu obsługi komputera, a także szkolenia z dziedziny poruszania się po rynku pracy i samodzielnego poszukiwania pracy. Podjęcie przez „Kana” działalności związanej z prowadzeniem kursów z zakresu obsługi komputera dla osób kończących szkoły, było innowacją w skali powiatu.

Początkowo oferta „Kany” skierowana była do osób do 25. roku życia, ale w związku z coraz lepszym wykształceniem otrzymywanym przez młodzież w szkołach, udział tej grupy w szkoleniach jest coraz mniejszy, wzrasta natomiast liczba osób starszych zainteresowanych tego typu wsparciem. W związku z tym ofertę Centrum poszerzono również o kursy skierowane do emerytów oraz słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

W 2008 roku, zgodnie z informacjami uzyskanymi w Centrum, „Kana” prowadziła podstawowy kurs obsługi komputera, kursy języka hiszpańskiego i niemieckiego, warsztaty komputerowe SENIOR, jak również kursy przygotowujące kandydatów na studia oraz zajęcia świetlicowe. Jednocześnie realizowano dwa projekty unijne współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego: „Kurs obsługi kasy fiskalnej z podstawą obsługi komputera” oraz kurs „Podstawy obsługi komputera”. W sumie wsparciem objęto prawie 500 osób, co w przypadku instytucji opierającej swoją działalność w głównej mierze na pracy wolontariuszy jest dużym osiągnięciem.

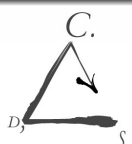
Podkarpackie Stowarzyszenie Wspierania Bezrobotnych w Mielcu

To instytucja zajmująca się pomocą osobom pozostającym bez zatrudnienia, które nie posiadają prawa do zasiłku ani do zapomogi, w związku z czym znajdują się w trudnej sytuacji życiowej.

Głównym obszarem działalności Stowarzyszenia jest zbiórka żywności dla osób ubogich i rozdzielanie jej wśród najbardziej potrzebujących. W tym celu Stowarzyszenie nawiązało współpracę z Bankiem Żywności w Tarnobrzegu. Stowarzyszenie wspiera również zbiórkę żywności organizowaną przez szkoły mieleckie, a szczególnym wsparciem otoczona jest Szkoła Integracyjna nr 11 i Ośrodek Szkolno – Wychowawczy dla osób niepełnosprawnych.

Zbiórki żywności to nie jedyny element pomocy osobom bezrobotnym. Inną formą była współpraca nawiązywana z mieleckimi przedsiębiorcami, którzy płacili bezrobotnym objętym opieką Stowarzyszenia zapomogi lub oferowali im zatrudnienie. Jednak z powodu kryzysu gospodarczego, który pojawił się na przełomie 2008 i 2009 roku, nawiązanie takiej współpracy jest aktualnie zdecydowanie trudniejsze.

Ponadto, Stowarzyszenie zajmuje się również dziećmi pochodzącymi z najuboższych rodzin organizując ich czas wolny poprzez propozycje zabaw, spotkań i konkursów.

Centrum Kształcenia Praktycznego i Doskonalenia Nauczycieli w Mielcu (CKPiDN)

CKPiDN jest placówką oświatowo - wychowawczą oraz doskonalenia nauczycieli, powołaną w 2003 roku. Swoją ofertę kieruje ono do: uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy w specjalistycznie wyposażonych pracowniach odbywają zajęcia praktyczne; nauczycieli wspierając ich w rozwoju zawodowym oraz – poprzez organizację kursów - do zakładów pracy i bezrobotnych.

CKPiDN wyróżnia się spośród instytucji działających na terenie powiatu mieleckiego tym, że realizuje wiele projektów unijnych zorientowanych na podnoszenie kwalifikacji osób już pracujących oraz osób bezrobotnych. Centrum dynamicznie reaguje na potrzeby rynku pracy poszukując nowych form działalności i nawiązuje współpracę z innymi instytucjami celem wzmocnienia swojej działalności. Pełni również funkcję Centrum Egzaminacyjnego ECDL –A (Europejskiego Certyfikatu Umiejętności Komputerowych - European Computer Driving Licence), którego zadaniem jest realizacja kursów przygotowujących do przystąpienia do egzaminu oraz jego przeprowadzenie. Ponadto, przy CKPiDN utworzona została Akademia Sieci Cisco (CNA), która jest inicjatywą edukacyjną mającą na celu przygotowanie specjalistów z zakresu administrowania i projektowania sieci komputerowych.

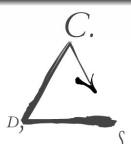
W bieżącym roku CKPiDN realizuje dwa projekty współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego. Są to projekty: „Akademia Umiejętności II – szkolenia zawodowe, informatyczne i językowe” oraz „Nauczyciele kształcenia zawodowego wobec wyzwań gospodarki opartej na wiedzy”.

Stowarzyszenie „Nasza Gmina”

Stowarzyszenie powstało jesienią 2003 roku, z inicjatywy grupy nauczycieli i pracowników Urzędu Gminy Dulcza Mała. Jego celem jest głównie prowadzenie działalności edukacyjnej i wsparcie w tym obszarze osób niepełnosprawnych. Stowarzyszenia jest dobrowolnym związkiem osób, zawartym dla wspierania i propagowania rozwoju środowiska lokalnego, ochrony jego interesów oraz kultywowania historycznych tradycji. Aktualnie głównym polem działalności Stowarzyszenia jest prowadzenie dwóch placówek oświatowych:

- Ośrodka Rewalidacyjno-Wychowawczego w Pniu – jest to placówka dziennego pobytu zajmująca się opieką dzieci z upośledzeniem w stopniu głębokim;
- Szkoły Podstawowej w Dulczy Małej – w której funkcjonują cztery klasy specjalne.

Ponadto, w Radomyślu Wielkim Stowarzyszenie zorganizowało świetlicę dla dzieci z klas O i I. Uczęszcza do niej 20 dzieci z miejscowej Szkoły Podstawowej, które - pod opieką nauczycieli, mogą przebywać do godziny 16. Jest to wygodna forma pomocy dla pracujących Rodziców.

Grupa Doradcza Projekt – Paweł Łukasik

Grupa Doradcza Projekt – Paweł Łukasik jest instytucją szkoleniową istniejącą od 2000 roku i posiadającą siedzibę w Mielcu, ale działającą na terenie całej Polski. Oferta firmy skierowana jest do konkretnych grup odbiorców, wśród których znajdują się samorządy, urzędy pracy, przedsiębiorstwa oraz osoby bezrobotne lub zainteresowane zmianą zatrudnienia.

W ofercie firmy znajdują się usługi szkoleniowo – doradcze związane z lokalnym rynkiem pracy. Realizowane są szkolenia zawodowe podnoszące kwalifikacje i aktywizujące. Są one realizowane najczęściej w ramach zadań zleconych przy realizacji projektu przez poszczególne instytucje, a także w mniejszym stopniu, na zlecenie konkretnych przedsiębiorstw. Grupa świadczy także pomoc w pozyskiwaniu środków unijnych na realizację projektów miękkich (w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki) oraz inwestycyjnych.

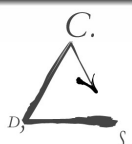
Oprócz bezpośredniej, komercyjnej działalności doradczo - szkoleniowej, Grupa Doradcza Projekt działa również w obszarze przygotowania i realizacji projektów unijnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Przy realizacji wszelkiego rodzaju usług doradczych i szkoleń firma podejmuje bieżącą współpracę z innymi przedsiębiorstwami bądź instytucjami.

2.3. Uwarunkowania funkcjonowania instytucji rynku pracy w opinii ich przedstawicieli

Przyglądając się wewnętrznym uwarunkowaniom działalności instytucji rynku pracy w powiecie mieleckim ich przedstawiciele zapytano o problemy bądź niedostatki jakie obserwują w sferze zasobów ludzkich, rzeczowych oraz informacyjnych. Sytuacja dotycząca zasobów ludzkich w większości instytucji może być określona jako dobra. Niemniej jednak rozmówcy wyraźnie wskazują na pewne trudności dotyczące **zbyt małej ilości stałych pracowników i rotacji osób**, które pracują na zasadzie wolontariatu. Kolejną kwestią problematyczną jest niedobór osób wykwalifikowanych, które mogłyby prowadzić szkolenia. Ważne jest natomiast, iż w każdej z objętej wywiadami instytucji tego typu problemy, związane z zasobami ludzkimi rozwiązywane są na tyle sprawnie, że nie powodują one istotnego obniżenia jakości prowadzonej działalności.

Sytuacja w zakresie zasobów rzeczowych jest w poszczególnych instytucjach nieco bardziej zróżnicowana. Część z rozmówców nie stwierdza w tym obszarze żadnych problemów, podczas gdy inni borykają się z pewnymi trudnościami, **najczęściej lokalowymi**. Wiążą się one m.in. z brakiem wystarczającej liczby pomieszczeń na realizację niektórych zadań, potrzebą remontów i modernizacji czy też ograniczeniami wynikającymi z wynajmu lokali. Z kolei w obrębie zasobów informacyjnych w trakcie rozmów pojawiły się opinie mówiące o

tym, że dostępne informacje są często nieaktualne i, co za tym idzie, niezgodne ze stanem rzeczywistym.

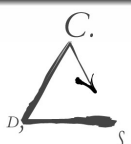
Z wypowiedzi przedstawicieli instytucji rynku pracy powiatu mieleckiego wynika, że źródła finansowania tychże instytucji są bardzo różnorodne. W znacznym stopniu opierają się na środkach pochodzących z własnej działalności takich jak sprzedaż własnych usług, także szkoleniowych, oraz np. oprogramowania do zarządzania projektami. Ponadto, instytucje czerpią środki na swą działalność z wynajmu sal, którymi dysponują. Obok tego typu środków ważne są także dochody płynące ze składek członkowskich czy działalności statutowej. Inne źródło finansowania stanowią środki uzyskiwane od instytucji rządowych, samorządowych oraz z dotacji unijnych. Na podstawie informacji uzyskanych od respondentów można wskazać, że to właśnie **zewnętrzne źródła finansowania** dla dużej grupy instytucji rynku pracy powiatu mieleckiego stanowią *gros* dochodów pozwalających na prowadzenie przez nie działalności.

W trakcie rozmów przedstawicieli mieleckich instytucji rynku pracy zapytano o istnienie na powiatowym rynku pracy **grup osób „zaniedbanych”** pod względem dostępnych w powiecie usług wsparcia. Co ciekawe, pomimo szerokiego instytucjonalnego zaplecza jakim dysponuje powiat mielecki w tym zakresie, większość pozyskanych opinii opowiadała się za istnieniem takich właśnie grup, do których kierowane jest niewystarczające wsparcie. Tyko jeden na sześciu przedstawicieli instytucji objętych wywiadami stwierdził, że zjawisko takie nie występuje w powiecie mieleckim. Pozostali rozmówcy jako grupy „zaniedbane” pod kątem kierowanej do nich oferty wskazali:

- **młodzież**, ze względu na małą ilość projektów do niej skierowanych oraz małą efektywność tychże projektów;
- **osoby niepełnosprawne**, które powinny być otoczone szczególną opieką wykwalifikowanej kadry - *„aby dotrzeć do jakiegokolwiek instytucji (oczywiście na własną rękę), osobie niepełnosprawnej jest bardzo ciężko. Nie każdy ma dostęp do Internetu, a to już jest ogromne utrudnienie. Uważam też, że w tej dziedzinie bardzo ubogo są wykorzystywane środki unijne. Nie są one zagospodarowane nawet w 10% na 100% istniejących możliwości”*;
- **osoby bezrobotne, nie posiadające odpowiednich kwalifikacji** i środków na ich zdobycie.

Ponadto, zwrócono także uwagę na niską skuteczność części organizowanych szkoleń, które, zdaniem rozmówców, nie dają ani konkretnych kwalifikacji ani gwarancji zatrudnienia. Niemniej jednak, co zauważyli wszyscy respondenci, istnienie grup „zaniedbanych” uzależnione jest przede wszystkim od samych zainteresowanych i od tego, jakie jest ich subiektywne odczucie i podejście do własnej sytuacji na rynku pracy.

Jeśli chodzi o wskazanie usług, których w powiecie mieleckim brakuje lub ich dostępność jest niewielka (w stosunku do zgłaszanych potrzeb), część przedstawicieli instytucji nie miała sprecyzowanego zdania. Trzech rozmówców wskazało natomiast konkretne obszary i usługi,

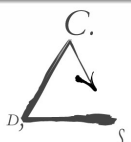

do których zaliczono: pośrednictwo, specjalistyczne doradztwo czy efektywna, indywidualnie sprofilowana pomoc osobom bezrobotnym w znalezieniu zatrudnienia. Przedstawiciele instytucji wskazywali także na problem z niedostatkiem podmiotów, które prowadziłyby doradztwo zawodowe i wskazywałyby osobom bezrobotnym sposób samodzielnego poruszania się na rynku pracy.

Większość instytucji, z przedstawicielami których przeprowadzono rozmowę, posiada długofalowe plany działań. Trzy spośród czterech takich instytucji posiada plany dłuższe niż pięcioletnie, podczas gdy dwie pozostałe instytucje nie posiadają tego typu planów, co wynika z ich niestabilnej sytuacji związanej z zależnością od innych instytucji i władz. Jedna z instytucji posiada plan krótkoterminowy: *„Planujemy w skali roku, do 2 lat maksymalnie. Są to typowe plany operacyjne, określające co w danym roku można zrobić, jakie projekty zrealizować, jakie typy szkoleń przeprowadzić. Natomiast nie posiadamy jakiś długofalowych strategii.”*

Wszystkie objęte wywiadem instytucje rynku pracy powiatu mieleckiego podejmują współpracę z innymi instytucjami z terenu powiatu, regionu bądź kraju. W zależności od specyfiki i zasięgu działalności danego podmiotu współpraca ta jest bardzo zróżnicowana. Instytucje, które zajmują się pomocą w określonym, lokalnym środowisku współpracują ze szkołami oraz stowarzyszeniami, których zakres działalności jest zbliżony i pokrywa się w sferze realizowanych zadań. Z kolei respondenci, którzy reprezentują instytucje o szerokim zasięgu działań współpracują z instytucjami takimi jak: policja, sąd, prokuratura, Powiatowy Urząd Pracy, szpital i Kościół. Ich współpraca, w miarę gdy zajdzie potrzeba, rozszerza się także na przedsiębiorstwa i zakłady pracy. *„Współpracujemy z różnego typu podmiotami wchodzącymi w skład lokalnego samorządu tj. MOPS, GOPS. Dla wielu instytucji rynku pracy jesteśmy podwykonawcą różnych projektów bądź partnerami (np. wspomniana wcześniej firma "Wektor Consulting"). Współpracujemy także z Centrum Kształcenia Ustawicznego i Doskonalenia Nauczycieli w Mielcu. Współpraca z nimi opiera się na wymianie nauczycieli, szkoleniowców, trenerów, bądź też użyczenia sal wykładowych czy komputerowych”*.

Rozmówcy zapytani o to jak mógłby wyglądać **idealny model współpracy** instytucji rynku pracy w powiecie mieleckim w dużej części skupili się na wypunktowaniu bolączek i skarg odnoszących się do tego tematu. Zarzucali oni szczególnie instytucjom państwowym słabą komunikację i wymianę informacji, a także przenoszenie odpowiedzialności za klienta (osobę poszukującą pracy) na niepubliczne instytucje rynku pracy przy równoczesnym bagatelizowaniu roli ich działalności. *„Od władz oczekivalibyśmy choć odrobinę wdzięczności. Niestety nie czujemy się w żaden sposób doceniani, a bardzo często bywa tak, że to właśnie my pomagamy osobom, które te właśnie instytucje odsyłają do nas.”*. Zwracano tu również uwagę na działania zaburzające koegzystencję instytucji rynku pracy na wspólnym rynku, w tym na zaniżanie cen usług kosztem obniżania ich jakości. Wychodząc poza stan obecny, jako elementy pożądane w idealnym modelu współpracy rozmówcy wskazali na istotę zdrowej konkurencji polegającej na wzajemnym motywowaniu się do skutecznego działania. Sukces we współpracy jest, zdaniem rozmówców, uzależniony od bardzo dobrej,

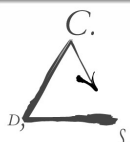

bezpośredniej komunikacji poszczególnych instytucji między sobą, ale przede wszystkim z Powiatowym Urzędem Pracy. Porozumienie i współdziałanie powinno natomiast pozwolić na realizację kompleksowego podejścia do beneficjenta. Z jednej strony miałby on zapewnioną pomoc i wsparcie ze strony instytucji rynku pracy, np. pomoc psychologiczną czy doradztwo zawodowe, z drugiej zaś Powiatowy Urząd Pracy zapewniłby organizację kursów, fachowych szkoleń czy oferty pracy. Respondenci klucza do sukcesu we współpracy upatrują we wzajemnym wspieraniu swoich aktywności i uzupełnianiu własnych kompetencji, przy wyraźnym zaakcentowaniu ich odrębności. Idealna współpraca powinna opierać się o prowadzenie przez poszczególne instytucje działań, których inna instytucja nie byłaby w stanie zrealizować na tak wysokim poziomie.

Co do oczekiwań względem portalu rozmówcy najczęściej wskazywali trzy jego planowane funkcje:

- Nawiązanie kontaktów lub współpracy z innymi instytucjami rynku pracy;
- Możliwość pozyskania większego grona odbiorców dla oferowanych usług;
- Dodatkową formę promocji instytucji i podejmowanych przez nią działań.

Dodatkowe elementy jakie pojawiły się w trakcie wywiadów dotyczyły rozwinięcia typowo informacyjnej funkcji Portalu - generowania i udostępniania wiedzy w zakresie prawa, zmieniających się przepisów, ustawodawstwa dotyczącego osób niepełnosprawnych, ich możliwości na rynku pracy: *„Bardzo przydatnym byłoby zamieszczenie na portalu nowinek dot. prawa. Chodzi mi tu o zmiany jakiś poszczególnych przepisów, najnowsze wytyczne, rozporządzenia. Ogólnie rzecz ujmując można wskazać na taką funkcję informacyjną. Obejmowałoby to także zmiany przepisów w prawie pracy (BHP, prawo pracodawców, prawa pracowników), różnego typu przywileje dla poszczególnych kategorii. Równie ważną rzeczą byłyby przydatne informacje dla os. niepełnosprawnych. Dobrze by było gdyby zamieszczone zostały tam różnego typu kwestie sporne w przepisach, aby każdy mógł wymienić doświadczenie na ogólnodostępnym forum.”*

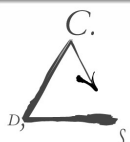

SPIS ŹRÓDEŁ

Poszczególne części niniejszego raportu powstawały w oparciu o zróżnicowane źródła danych, które niejednokrotnie podlegały weryfikacji. Poniżej wskazano jakiego typu źródła zostały w tym celu wykorzystane:

- Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego;
- „Biuletyn statystyczny województwa podkarpackiego I kwartał 2008 roku”;
- „Biuletyn statystyczny województwa podkarpackiego II kwartał 2008 roku”;
- „Analiza sytuacji bezrobotnych w województwie podkarpackim w I półroczu 2008 roku”, Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie;
- „Powiaty 2007”, Główny Urząd Statystyczny;
- „Stan ruch naturalny i wędrownicy ludności w pierwszym kwartale 2008 r.”, Urząd Statystyczny w Rzeszowie;
- Narodowy Spis Powszechny, 2002 rok;
- „Raport z badań instytucji rynku pracy w województwie podkarpackim”, opracowany w ramach projektu Indeks Gotowości Rynkowej, Centrum Doradztwa Strategicznego s.c., Kraków 2007;
- „Użytkowanie gruntów w 2007 roku (według granic administracyjnych)”, Urząd Statystyczny w Rzeszowie;
- „Turystyka w województwie podkarpackim w latach 2005 – 2007”, Urząd Statystyczny w Rzeszowie;
- „Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2007”, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową;
- „Stan, ruch naturalny i wędrownicy ludności w I kwartale 2008 roku”, Urząd Statystyczny w Rzeszowie;
- „Informacja o realizacji Ustawy o Specjalnych Strefach Ekonomicznych”, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2007 r.;
- „Strategia Informatyzacji Województwa Podkarpackiego na lata 2007- 2013”, dostępne pod adresem: www.si.podkarpackie.pl/pliki/2008/strategia.ppt;
- baza Organizacji Pożytku Publicznego dostępna na stronie www.ngo.pl;
- rejestr instytucji szkoleniowych prowadzony przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie i dostępny na stronie www.ris.praca.gov.pl;
- rejestr agencji zatrudnienia zamieszczony pod adresem www.kraz.praca.gov.pl;
- baza adresowa jednostek funkcjonujących w ramach struktur Ochotniczych Hufców Pracy, dostępna na stronie www.ohp.pl;
- baza organizacji pozarządowych zamieszczona pod adresem www.bazy.ngo.pl;
- lista podkarpackich instytucji okołobiznesowych dostępna na stronie Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego:
www.cwt.rarr.rzeszow.pl/baza_wiedzy/Instytucje_okołobiznesowe_na_podkarpaciu.pdf.

- informacje zamieszczone na stronie Kuratorium Oświaty w Rzeszowie www.ko.rzeszow.pl;
- baza dostępna na stronie internetowej Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Rzeszowie www.zdz.rzeszow.pl;
- dane zamieszczone na stronie Izby Rzemieśniczej w Rzeszowie pod adresem www.izba.rze.bip-online.pl;
- dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dot. Ośrodków Pomocy Społecznej;
- powiatowe opracowania i dokumenty strategiczne, strony internetowe Starostw Powiatowych, Powiatowych Urzędów Pracy, Urzędów Miast i Gmin,
- opracowania i statystyki poszczególnych Powiatowych Urzędów Pracy;
- strony internetowe poszczególnych instytucji rynku pracy oraz informacje uzyskane bezpośrednio od instytucji w kontakcie mailowym oraz telefonicznym.
- zrealizowane w ramach projektu „Podkarpacki Portal Pracy” wywiady z lokalnymi ekspertami rynku pracy;
- zrealizowane w ramach projektu „Podkarpacki Portal Pracy” indywidualne wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji rynku pracy.

